

Rezbár

NEPOĽUJE, ALE POĽOVNÍKOM ROZUMIE

Pred 20 rokmi sa Jozef Guth začal venovať vyrezávaniu z dreva i parožia. K tejto záľube ho priviedla náhoda pri hľadaní samorastov.

Samorasty mu učarovali už v detstve. Keďže celý život pracuje ako lesný robotník, má dosť príležitostí objavovať tieto výtvory prírody, ktoré sa nedajú kúpiť ani vyrobiť v továrni.

„Samozrejme, pri práci musím byť nadmieru pozorný, veď nešťastie sa stane ľahko a nechcem ohroziť seba ani kolegov. Nie je

teda čas myslieť na záľuby. Zato cez prestávky alebo pri presunoch na iné miesto vždy blúdím zrakom po okolí a hľadám niečo zaujímavé. Niekedy si hovorím, že sa už určite nič výnimočné nevyskytne, ale keď natrafím na nový exemplár, zakaždým som milo prekvapený. Samorasty majú totiž nekonečné množstvo tvarov a farieb. Raz mi takto padol zrak

na jedno miesto. Potešil som sa, krásny tvar, pekná farba, také čosi som veru ešte nenašiel. Keď som sa priblížil k „úlovku“, ukázalo sa, čo to vlastne je. Nádherne perlovaný, tmavo sfarbený jelení zhod. Vtedy som si povedal – prečo neskúsiť vytvoriť niečo práve z neho?“ spomína Jozef Guth.

Začínal na balkóne

Jozef s rodinou žije v byte, a hoci manželka jeho záľubu maximálne toleruje, vrtať, prášiť, vyrezávať do dreva a parožia mu v obývačke

Dielňa je síce malá, ale má v nej všetko, čo potrebuje.

Kreslo či taburetka získavajú ten pravý lesk až po vytvorení koženého sediska.

Takéto nástenné hodiny potešia každého poľovníka.

nedovolila. S rezbárstvom teda začínal na balkóne. „Mojím prvým výtvarom bola nástenná lampa. Vyrobil som ju pomocou obyčajnej vŕtačky doslova na kolene. Dodnes ju mám odloženú. Bola to prvotina, takže sa nie je až tak čím chváliť, ale nedokážem ju ani darovať, nieto ešte predať.“ Odvtedy uplynulo 20 rokov. Za ten čas sa v rezbárstve zdokonalil a balkón vymenil za dielňu. Je síce malá, ale má v nej všetko, čo potrebuje.

Samouk

Nikdy ho príliš nebavilo zháňať odbornú literatúru a študovať rôzne techniky. „Učil som sa väčšinou sám, postupne som zisťoval, ako sa to robí, čo je správne, kde ubrať alebo viac obrúsiť. Nepodarené či poškodené veci boli pre mňa dostatočným poučením, aby som sa vyhýbal chybám. Našťastie tých omylov nebolo až tak veľa.“ Samozrejme, doba medzitým pokročila, preto sa snaží držať s ňou krok sledovaním internetu. „Hľadám tam čokoľvek, čo súvisí s mojou prácou. Nepatrím však k veľkým milovníkom počítačovej techniky, po inšpiráciu si radšej zjdem do prírody. Aj keď tam chodím za prácou, stále je to pre mňa oáza pokoja. V dnešnej uponáhľanej a nervóznej dobe si nič lepšie nemôžem priať. Aj keď sám nepoľujem, medzi poľovníkmi mám veľa priateľov. Rád si vypočujem ich príbehy a zážitky. Zažil som už aj jeleniu ruju a musím uznať, že mi behal mráz po

RASTÚCI ARCHÍV

Urobí výstavu?

Jozef Guth sa narodil 2. októbra 1965 v Bardejove, kde žije dodnes. Rezbárstvu sa venuje už 20 rokov, no svoje diela ešte nevystavoval. Bolo by to zložité, keďže sa nachádzajú u rôznych majiteľov. Všetky si však fotografuje a archív sa mu postupne rozrastá. Preto uvažuje o výstave týchto fotografií na poľovníckych slávnostiach alebo v rámci okresnej chovateľskej prehladky.

chrpte. Nevie si predstaviť, čo to musí robiť s krvou poľovníka,“ smeje sa.

Musia sa k sebe hodiť

Z jeho tvorby idú najlepšie na odbyt menšie predmety, napríklad vychádzkové poľovnícke palice, lampy, hodiny, taburetky. Nájdu sa však aj záujemcovia o kreslá, stoličky, stoly, lavice, vešiaky i vešiakové skrine, dokonca vyrá-

Niektó má radšej maľbu, inému sa viac páči vyrezávaný motív.

bal celé zariadenie do poľovníckej izby. „Ak zákazník presne vie, čo chce, snažím sa jeho želanie splniť. Častejšie sa však stretávam s tým, že to ľudia nechávajú na moju predstavivosť a s výsledkom sú spokojní.“

Pri výrobe svojich diel používa parožie i drevo. Druh dreveniny si vyberá podľa spôsobu spracovania. Na orez a vyrezávanie je vhodnejšia lipa, na výrobky zase tvrdé drevo z jaseňa alebo orecha. „Ak to mám porovnať, robiť s pa-

Už niekoľkokrát vyrábal celé zariadenie do poľovníckej izby.

rožím je oveľa náročnejšie. Drevo opracujete, ako len chcete a ak pri vyrezávaní urobíte chybu, dá sa opraviť. Ak sa však pomýlite pri gravírovaní ružice, ťažko to zachránite. Podobne aj jelení paroh. Ten navyše musí sadnúť. Keď napríklad vyrábam kreslo, prejde mi rukami aj 30 – 40 zhodov, kým nájdem tie pravé. Musia sa k sebe hodiť farbou, veľkosťou, tvarom a najmä – na prvý pohľad esteticky ladíť. Ak by bol na jednej strane krátky, svetlý šestoráčik a na druhej strane silný zhod dvanásťtoráka, asi by sa v tom pohodlne nesesedelo,“ usmieva sa. „Uvažoval som aj o výrobe poľovníckych kravát z ružíc jelenieho parožia, ale ešte som sa k tomu nedostal. Na to by som si musel zaobstarať kvalitnú zubársku vŕtačku, a to je finančne pomerne náročné, takže sa zatiaľ zdokonaľujem v tom, čo robím a čo ma baví.“ Len pre zaujímavosť dodajme, že výroba jedného kresla mu trvá približne týždeň.

Vôňa dreva

Pozháňať potrebný materiál nebýva vždy jednoduché. „Niečo mi darujú priatelia, niečo vymieňam, ale najmä nakupujem. Najradšej pracujem s jeleními zhodmi. Do danielích ma láka vyrezávať rôzne poľovnícke motívy, ale aj srnčie sú veľmi pekné. Medailové zhody používam nerád, je to pod-

„Keď vyrábam kreslo, prejde mi rukami aj 30 – 40 zhodov, kým nájdem tie pravé. Musia ladíť farbou, veľkosťou i tvarom.“

fa mňa škoda. Najideálnejšie sú jelenie zhody z tretej vekovej triedy, tie vyznejú veľkosťou, kvalitou aj perlovaním. Na ozrejmienie, čím je zhod silnejší, tým je, samozrejme, drahší a tým automaticky narastá aj cena výrobku.“

Aby bol výsledok dokonalý, Jozef Guth sa nezaobíde bez spolupráce s ďalšími majstrami. Spracovanie dreva a parožia je prvoradé, no napríklad kreslo získava ten

pravý lesk až po vytvorení koženého sediska. Nedokončené kreslo preto putuje k priateľovi, ktorý výrobok očalúni kvalitnou kožou.

„Aj maliarske umenie nechávam na odborníkov, tí maľujú na základe mojej predlohy. Keď sa spojí vôňa a krása dreva, parožia, kože a kvalitná maľba, veľa ľudí ostáva iba mlčky hľadieť na súhrn prírody a človeka.“

Pokoj a pohoda

Vytvoriť akékoľvek dielo si vyžaduje nielen nadanie a zručnosť, ale aj množstvo trpezlivosti. Ako zdôrazňuje Jozef Guth, základom úspechu sú vyrovnanosť, pohoda a dobrá nálada. „Veľmi dôležité je mať dostatok času, pokoj a pochopenie zo strany rodiny. Zastávam názor, že pomaly ďalej zájdeš. Ak ne-

mám dobrý deň, radšej dielňu ani neotváram.“

Ako každý umelec, aj on má svoj sen: vyrobiť hojdacie kreslo z dreva kombinovaného s jelením parožím. Zatiaľ sa k tomu nedostal, ale túžbu si jedného dňa určite splní.

Text a fotografie: Marianna Rajská

Výroba podobnej lampy je otázkou niekoľkých hodín.

Jozef pracuje s parožím aj s drevom.

DVAKRÁT MERAJ

Najmä šírku dverí...

„Istý poľovník oslavoval šesťdesiatku a rodina mu objednala kreslo z jelenieho parožia. Bolo veľké, krásne, potiahnuté kvalitnou tmavou kožou. Bol som so svojim výrobkom naozaj spokojný. No stalo sa, čo nik nečakal. Oslávencovi príbuzní prišli, kreslo úspešne naložili do auta a spokojne odcestovali. Až doma zistili, že sa darček nezmesť cez dvere. Musel som prísť, rozobrať ho a zmontovať priamo v miestnosti, kde ho chceli mať. Našťastie sa to podarilo bez väčších problémov. Jedno je isté, toto kreslo oslávencovi určite len tak ľahko z domu nezmisne. No a ja sa odvtedy každého

zákazníka pre istotu pýtam na šírku dverí v dome,“ s úsmevom spomína Jozef Guth.